

POSTANOWIENIE

Dnia 12 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania E. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.
o ustalenie właściwego ustawodawstwa,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 września 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...] w sprawie z odwołania E. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. z 2 lipca 2015 r., w której organ rentowy stwierdził, że wnioskodawczynie od dnia 1 grudnia 2013 r. podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych, oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego w N. z 19 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U [...], w którym Sąd pierwszej instancji oddalił odwołanie wnioskodawczynie.

W sprawie ustalono, że E. K. prowadzi w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego do dnia 30 listopada 2013 r. Od dnia 1 grudnia 2013 r. wnioskodawczynie wyrejestrowała się z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej w Polsce pozarolniczej

działalności gospodarczej, w związku ze świadczeniem pracy najemnej na rzecz słowackiej firmy W. s.r.o. W dniu 10 stycznia 2014 r. E. K. złożyła wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych w związku z podjęciem pracy na terenie Słowacji od 1 grudnia 2013 r. na rzecz firmy W., przy równoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie Polski. Do wniosku dołączyła umowę o pracę, z której wynikało, że od dnia 1 grudnia 2013 r. jest zatrudniona w firmie W. s.r.o., mającej siedzibę na terenie Słowacji, w wymiarze 10 godzin miesięcznie, z wynagrodzeniem 40 euro. Pismem z dnia 31 stycznia 2014 r. ZUS ustalił w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 tymczasowe ustawodawstwo słowackie w zakresie ubezpieczeń społecznych dla E. K. od 1 grudnia 2013 r., o czym poinformowano zarówno ją, jak również słowacką instytucję ubezpieczeniową.

W piśmie z dnia 12 grudnia 2013 r. wnioskodawczyni zwróciła się do ZUS Oddział w L. o wydanie interpretacji w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w sprawie objęcia słowackim ustawodawstwem w związku z zatrudnieniem i wykonywaniem pracy na terenie Słowacji. Decyzją z dnia 20 grudnia 2013 r., znak: [...] ZUS Oddział w L. uznał za prawidłowe stanowisko zawarte we wniosku, że brak jest obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne w Polsce z tytułu pozarolniczej działalności w sytuacji, gdy właściwym jest ustawodawstwo słowackie.

Słowacka instytucja ubezpieczeniowa w piśmie z dnia 25 lutego 2014 r. nie zgodziła się ze stanowiskiem ZUS w sprawie ustalenia dla wnioskodawczyni jako właściwego ustawodawstwa słowackiego w zakresie ubezpieczeń społecznych na okres od dnia 1 grudnia 2013 r., podnosząc, iż firma W. jest firmą fikcyjną i na terenie Słowacji nie dochodzi do faktycznego wykonywania pracy przez jej pracowników. Pismem z dnia 25 maja 2015 r. ZUS Oddział w N. zawiadomił słowacką instytucję ubezpieczeniową, że zgadza się z ich stanowiskiem i wobec E.K. winno mieć zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych od 1 grudnia 2013 r. na podstawie art. 11 ust. 1 oraz art. 11 ust. 3 lit. a w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE z 30 kwietnia 2004 r. nr L 166/1).

Decyzją z dnia 12 grudnia 2013 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa wyłączyła E. K. ze słowackiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu pracy w firmie W.; od tej decyzji E. K. złożyła odwołanie.

Od dnia 1 grudnia 2013 r. E. K. nie posiadała innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych warunkującego zwolnienie z obowiązku podlegania tym ubezpieczeniom i rozliczania należnych składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Do dnia wydania decyzji, jak też w toku postępowania sądowego nie przedłożyła formularza A1 potwierdzającego słowackie ubezpieczenie z tytułu pracy najemnej na terenie Słowacji.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wyrokiem z 19 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U [...] uznał stanowisko organu rentowego za słuszne i oddalił odwołanie. Z tym wyrokiem nie zgodziła się wnioskodawczyni i zaskarżyła wyrok Sądu pierwszej instancji apelacją, w której zarzuciła naruszenie art. 233 k.p.c. oraz art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 2004), a także art. 328 § 2 k.p.c.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji odwołującej się, podzielił w całości i przyjął za własny stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji, wskazując, że chybione były podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa procesowego, wobec czego brak było podstaw do zakwestionowania ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Okręgowy.

Sąd odwoławczy podniósł, że Pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 31 stycznia 2014 r. należało potraktować jako decyzję tymczasową, wydaną w związku z wnioskiem E. K. z 10 stycznia 2014 r. o wydanie decyzji w przedmiocie podlegania właściwemu ustawodawstwu w związku z podjęciem pracy na terenie Słowacji od 1 grudnia 2013 r. na rzecz firmy W., przy równoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie Polski. Sąd drugiej instancji zauważył, że do wniosku dołączona została umowa o pracę, z której wynikało, że od dnia 1 grudnia 2013 r. wnioskodawczyni jest zatrudniona w firmie W. s.r.o., mającej siedzibę na terenie Słowacji, w wymiarze 10 godzin miesięcznie, z wynagrodzeniem 40 euro. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa w piśmie z 25 lutego 2014 r. nie zgodziła się jednak ze stanowiskiem ZUS w sprawie ustalenia dla wnioskodawczyni jako

właściwego ustawodawstwa słowackiego w zakresie ubezpieczeń społecznych na okres od dnia 1 grudnia 2013 r. i podała, że firma W. jest firmą fikcyjną i na terenie Słowacji nie dochodzi do faktycznego wykonywania pracy przez jej pracowników. Pismem z 25 maja 2015 r. ZUS Oddział w N. zawiadomił słowacką instytucję ubezpieczeniową, że zgadza się z ich stanowiskiem i wobec E. K. winno mieć zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych od 1 grudnia 2013 r. na podstawie art. 11 ust. 1 oraz art. 11 ust. 3 lit. a w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE z 30 kwietnia 2004 r. nr L 166/1). Dalej Sąd Apelacyjny zważył, że od decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej wyłączającej E. K. ze słowackiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu pracy w firmie W. - wnioskodawczyni złożyła odwołanie. Od dnia 1 grudnia 2013 r. E. K. nie posiadała innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych warunkującego zwolnienie z obowiązku podlegania tym ubezpieczeniom i rozliczania należnych składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Do dnia wydania decyzji, jak też w toku postępowania sądowego nie przedłożyła formularza A1 potwierdzającego słowackie ubezpieczenie z tytułu pracy najemnej na terenie Słowacji.

W takich okolicznościach, Sąd Apelacyjny ocenił, że organ rentowy odwołując się do regulacji powołanych w/w rozporządzeniach był uprawniony do określenia ustawodawstwa polskiego jako właściwego, poczynszy od dnia 13 kwietnia 2013 r., z uwagi na prowadzoną przez wnioskodawczynię na terytorium Polski działalność gospodarczą. Wobec powzięcia tak istotnych wątpliwości, co do podstaw uzasadniających podleganie ustawodawstwu słowackiemu od dnia 1 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie mógł dopuścić do kuriozalnej sytuacji, że osoba spełniająca warunki do podlegania ubezpieczeniom społecznym w Polsce, z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, nie będzie podlegać temu ubezpieczeniu, dysponując jednocześnie informacją, że istnieją poważne wątpliwości co do podstawy uzasadniającej podlegania ustawodawstwu słowackiego pod dniu 1 grudnia 2013 r.

Sąd drugiej instancji uznał za istotny również fakt, że decyzja tymczasowa została doręczona nie tylko wnioskodawczyni, lecz także słowackiej instytucji

ubezpieczeniowej, z dokładnym powołaniem się na przepisy regulujące kwestię zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego. Instytucja słowacka w terminie wynikającym z powołanych rozporządzeń nie wniosła zastrzeżeń co do okoliczności podlegania przez E. K. polskiemu ustawodawstwu od dnia 1 grudnia 2013 r. W tej sytuacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych był nie tylko uprawniony, lecz wręcz zobligowany do wydania zaskarżonej decyzji, określającej polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych jako właściwe od 1 grudnia 2013 r.

Sąd odwoławczy uznał ponadto, że organ rentowy nie naruszył procedury ustalania właściwego ustawodawstwa, przewidzianej w art. 16 rozporządzenia wykonawczego, zgodnie z którym osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (ust. 1), a wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust. 2). Powyższy przepis nie statuuje, zdaniem Sądu drugiej instancji, obowiązku organu rentowego automatycznego wstępnego określenia, że zastosowanie ma ustawodawstwo państwa wspólnotowego, wskazanego w umowie jako miejsce wykonywania pracy, ale dokonanie powyższego określenia z uwzględnieniem okoliczności sprawy i treści powołanych w ust. 2 przepisów wspólnotowych. W tym stanie rzeczy w ocenie Sądu Apelacyjnego całkowicie bezzasadny był zarzut naruszenia art. 16 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, jakoby ZUS nie nawiązał kontaktu ze słowacką instytucją ubezpieczeniową. Doręczona słowackiemu organowi ubezpieczeniowemu decyzja tymczasowa stanowi dowód, iż kontakt został nawiązany, przy czym nie można egzekwować od tego organu jakiegokolwiek odpowiedzi. Nawet bowiem brak odpowiedzi w określonym terminie rodzi w

świetle obowiązujących przepisów uzasadnione domniemanie dla trafności zapadłej decyzji, a bynajmniej nie można go utożsamiać z naruszeniem prawa materialnego, lecz taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi, ponieważ słowacki organ ubezpieczeniowy zajął jednoznaczne stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 24 lutego 2014 r.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny stwierdził, że skoro więc organ rentowy dopełnił wymaganej procedury dla ustalenia właściwego ustawodawstwa w sytuacji wynikającej z treści art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 04.166.1), to brak było podstaw do zakwestionowania tak ustalonego w ustawodawstwa jako właściwego. Regulacja zawarta bowiem w art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego ma zastosowanie do osoby, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich, zatem o podleganiu dyspozycji tego przepisu nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. W celu ustalenia właściwego ustawodawstwa, ustawodawca unijny wyposażył organ rentowy jako instytucję właściwą w instrument pozwalający dokonywanie oceny sytuacji danej osoby, stanowiąc w art. 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, że osoby, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe, zobowiązane są do przekazania instytucji właściwej informacji, dokumentów lub dowodów potwierdzających niezbędnych dla ustalenia ich sytuacji lub sytuacji ich rodzin, do ustalenia lub utrzymania ich praw i obowiązków oraz do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa oraz wynikających z niego obowiązków tych osób. W myśl powyższego dysponując stanowiskiem słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, organ rentowy trafnie uznał, że w stosunku do E.K. zastosowanie znajdują wyłącznie polskie przepisy ubezpieczeń społecznych, co skutkowało wydaniem zaskarżonej decyzji. Skoro bowiem wobec wnioskodawczyni nie zachodziły żadne elementy transgraniczne, brak było podstaw do stosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego.

Sąd drugiej instancji zwrócił również uwagę, że zasadą wynikającą z

cytowanych wyżej przepisów koordynacyjnych jest także niepozostawianie wnioskodawczyni bez ubezpieczenia w żadnym z umawiających się państw, jeśli toczy się spór co do podlegania ubezpieczeniu w jednym z nich. Skoro słowacka instytucja wyłączyła wnioskodawczynię z ubezpieczenia na Słowacji, to w konsekwencji słusznie polska instytucja objęła ją ubezpieczeniem w Polsce, gdyż w innym wypadku taka osoba pozostawałaby bez ubezpieczenia mimo prowadzenia bezspornej działalności zarobkowej w Polsce. W wypadku zakończenia postępowania na Słowacji poprzez objęcie wnioskodawczyni ubezpieczeniem w tym kraju, zachodzić będą podstawy prawne do wznowienia postępowania przed polskim organem i wyłączeniem z polskiego ubezpieczenia. Mając na uwadze powyższe, uznać należy, jak już wskazano wyżej, ewentualny wynik toczącego się słowackiego postępowania może stanowić podstawę do wznowienia postępowania objętego zaskarżoną decyzją. Wbrew oczekiwaniom wnioskodawczyni polski organ rentowy nie mógł zająć biernego stanowiska co do kwestii podlegania przez wnioskodawcę polskiemu ubezpieczeniu społecznemu do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia przez słowacką instytucję ubezpieczeniową, zwłaszcza że w stosunku do wnioskodawczyni zaświadczenie A1 nie zostało przez słowacką instytucję ubezpieczeniową wydane.

Za całkowicie bezzasadny Sąd Apelacyjny uznał zarzut dotyczący naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 328 § 2 k.p.c., dzielając w tym zakresie w całości pogląd Sądu Apelacyjnego w Białymstoku wyrażony w wyroku z dnia 2 grudnia 2016 r., I ACa 552/16 (LEX nr 2191502), zgodnie z którym „wytknięcie naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. wymaga wyjaśnienia, nie tylko, jakimi mankamentami dotknięte jest uzasadnienie, ale również wykazania, w jaki sposób jego niedostatki przełożyły się na treść wyroku. Jako że uzasadnienie jest czynnością wtórną do wyrokowania, wskazuje się, że uwzględnienie takiego zarzutu wchodzi w grę jedynie wówczas, gdy braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej” - stwierdził, że w niniejszej sprawie sytuacja taka nie zachodzi. Zarzut jest bowiem ogólnikowy i pozostaje bez wpływu na trafność rozstrzygnięcia.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła w całości skargą kasacyjną odwołująca się. Skargę oparto na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na przyczynach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Wskazano, że istotnym zagadnieniem prawnym jest potrzeba wyjaśnienia dopuszczalności uznania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej za wiążącą w sytuacji, gdy decyzja ta była nieprawomocna.

Natomiast kolejnym istotnym zagadnieniem prawnym jest potrzeba wyjaśnienia dopuszczalności przyjmowania przez sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, czy - jak w niniejszej sprawie - wyłącznie podzielenie przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń faktycznych, oraz czy w związku z tym wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia zarzutów apelacji nie skutkuje obowiązkiem przeprowadzenia przez Sąd drugiej instancji własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonego zarzutu, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku.

Ponadto wskazano, że skargę kasacyjną można uznać również jako oczywiście uzasadnioną (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), bowiem w orzecznictwie Sądu Najwyższego (np. postanowienie z dnia 23 września 2010 r., III CSK 288/08, wyrok z dnia 18 sierpnia 2010 r., II PK 46/10, wyrok z dnia 26 stycznia 2011 r., I PK 168/10) utrwalony jest pogląd, że art. 328 § 2 k.p.c. ma na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym odpowiednie zastosowanie, co oznacza, że uzasadnienie sądu apelacyjnego nie musi zawierać wszystkich elementów wymaganych dla uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, jednak powinno zawierać takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania, są niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy. Uzasadnienie wyroku musi być zrozumiałe i dokładnie wyjaśniać na jakich ustalonych przez sąd faktach wyrok się opiera i w jaki sposób fakty te sąd kwalifikuje w ramach zastosowanych przepisów prawa materialnego. Wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia w wyroku sądu

drugiej instancji polega na ocenie wszystkich istotnych zarzutów prawnych podniesionych w apelacji.

Powyższych wymogów nie spełnia, w ocenie skarżącej, uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], co uniemożliwia skontrolowanie przez Sąd Najwyższy wypowiedzianych w nim, na tle ustalonych faktów, poglądów prawnych, a w konsekwencji dokonanie w związku z zarzutami wniesionej skargi kasacyjnej oceny trafności zawartego w nim rozstrzygnięcia, dając tym samym dostateczną podstawę do uchylenia zaskarżonego przez wnioskodawcę wyroku.

W skardze kasacyjnej zwrócono przy tym uwagę, że zasadniczo powoływanie się na oczywistą zasadność skargi jest wyłączone w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości. Jednakże w okolicznościach niniejszej sprawy obie podstawy uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej w ocenie skarżącego nie wykluczają się.

Organ rentowy nie składał odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz skarga jest oczywiście

uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 czy też 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr

864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Jak wynika z powyższego istotne zagadnienie prawne musi być zagadnieniem nowym, nierozwiązanym dotychczas w orzecznictwie, ewentualnie skarżący musi wykazać, że dotychczasowa linia orzecznicza Sądu Najwyższego wymaga zmiany lub uzasadnienia.

Z kolei, przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Odnosząc powyższe rozważania do skargi kasacyjnej złożonej przez skarżącą i wskazanych w niej przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania, należy zauważyć, że w odniesieniu do pierwszego zagadnienia prawnego, dotyczącego przyjęcia przez Sąd drugiej instancji za wiążącą decyzję słowackiego organu rentowego, która nie była prawomocna i została zaskarżona przez wnioskodawczynię, pełnomocnik skarżącej nie przedstawił jakiegokolwiek

uzasadnienia, ograniczając się do sformułowania samego zagadnienia prawnego. W związku z tym, nie została przedstawiona jurydyczna argumentacja, która mogłaby wykazać, że przedstawione zagadnienie w istocie ma walor istotności i przemawia za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. W treści skargi nie wskazano, w odniesieniu do tej przesłanki, argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, jak również nie sformułowano własnego stanowiska przez skarżącego. W konsekwencji, takie nieuzasadnione zagadnienie prawne nie może stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem w celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego. Istotnego zagadnienia prawnego nie stanowi bowiem kwestia o charakterze faktycznym lub wynikająca jedynie z podnoszonych przez skarżącego uchybień. Istotne zagadnienie prawne stanowi problem powstały na tle konkretnego przepisu prawa (materialnego, procesowego), mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, których wyjaśnienie ma wpływ nie tylko na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy, ale także na rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783).

W odniesieniu natomiast do drugiego zagadnienia prawnego, które dotyczyło granic dopuszczalności przyjęcia przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji za własne, jak również do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, która również oparta była na zarzucie dotyczącym niedopuszczalnego przyjęcia przez Sąd Apelacyjny ustaleń Sądu Okręgowego, w sytuacji, gdy zarzuty apelacji w znacznej mierze dotyczyły właśnie błędów w ustaleniu stanu faktycznego, należy uznać, że również te przesłanki nie mogą prowadzić do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, powszechnie przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest, że nie można twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne *prima facie*, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie w sprawie występują poważne zagadnienia prawne, które wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów, bowiem to błąd logiczny,

albowiem gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lipca 2014 r., II PK 25/14, LEX nr 2026230; postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355). W skrócie można stwierdzić, że to co wątpliwe, nie może być jednocześnie oczywiste. Tę linię orzecniczą dostrzega także sam pełnomocnik skarżącej, który wskazał, że jego zdaniem, w okolicznościach niniejszej sprawy obie podstawy uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej nie wykluczają się, nie przedstawiając jednak żadnych argumentów, które mogłyby przemawiać za takim stanowiskiem. Natomiast analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia wskazuje na to, że zarówno drugie z zaprezentowanych zagadnień prawnych, jak i przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej dotyczą tych samych okoliczności i są oparte na tych samych zarzutach skarżącej. W tej sytuacji należy podkreślić, że nie jest rolą Sądu dokonanie wyboru jednej z wzajemnie wykluczających się przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. To rolą skarżącej, reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, było określenie, czy w niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa, formułując uzasadnienie zaskarżonego wyroku w sposób wadliwy, uniemożliwiający dokonanie jego kontroli, czy też problem granic przyjmowania ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji za własne przez Sąd odwoławczy nie był dotychczas wyjaśniony w judykaturze, co uzasadnia sformułowanie zagadnienia prawnego. Nie sposób bowiem racjonalnie przyjąć, że granice te nie zostały do tej pory określone, ale zarazem Sąd Apelacyjny w sposób oczywisty naruszył je w niniejszej sprawie.

Po drugie, skarżąca nie wykazała, aby w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji brakowało jakichś istotnych elementów, co uniemożliwiałoby jego kontrolę kasacyjną. Należy zauważyć, że Sąd drugiej instancji dzieląc ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego dokonał już w jakiejś mierze oceny zarzutów apelacji wnioskodawczyni w tym zakresie. Nie jest jednak prawdą, że Sąd Apelacyjny

ograniczył się jedynie do suchego stwierdzenia, że podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Zarzuty apelacji dotyczące ustaleń faktycznych sprowadzały się przede wszystkim do ustaleń związanych z procedurą ustalania właściwego ustawodawstwa przez organy rentowe, w tym kwestii mocy wiążącej nieostatecznej decyzji organu słowackiego. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny obszernie wyjaśnił, dlaczego jego zdaniem, ustalenia Sądu Okręgowego w tym zakresie były słuszne i dlaczego należało brać pod uwagę i kierować się nawet nieostateczną decyzją instytucji słowackiej. W tym zakresie możliwa zatem była kontrola wyroku Sądu Apelacyjnego.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.